

YER : ANKARA

TARİH : 12 EKİM 1936

CUMHURBAŞKANI : M.KEMAL ATATÜRK

BAŞBAKAN : İSMET İNÖNÜ

EKONOMİ BAKANI : CELAL BAYAR

Ekonomi Bakanımızın Fındık Kongresindeki Açma Söylevi :

Sayın Baylar,

Fındık, memleketimizin ihraç maddeleri arasında mühim bir yeri olan ulusal bir mahsuldür.

Yurdumuzun kalabalık ve güzel bir parçasında halkımızın başlıca geçim vasıtasıdır. Bu itibarla ta istihsalinden başlayarak müstehlik eline geçinceye kadar geçirdiği safhaları incelemek için sizleri buraya davet ettim

Kabul edip bu önemli işe koştuğunuz için her birinize ayrı ayrı teşekkür ederim. Bütün ilgili odalar kongreye iştirak ettiler. Yalnız Trabzon odasının burada mümessili yoktur , bunu önemle kaydedirim.

Bir seri halinde inceleyeceğimiz mevzularımız arasında bir noktaya bilhassa tebarüz ettirmek isterim. O da köylü ile tüccar arasındaki muamelenin bilhassa ikrazat ve kredi muamelelerine taalluk eden kısmıdır. Bunun şimdiye kadar olan şekli ile bundan sonra nasıl olması lazım geleceği hakkındaki fikirlerinizi yakından bilmek isterim. Diğer açıkca bilinmesinde de fayda gördüğüm bir nokta, bugünkü toplanmanın, bugünkü fiyatlar bakımından bir siyasa mahsulü olmadığıdır. İhracat maddelerimizin kıymetlerinin nasıl olması lazım geleceğini muhtelif vesilelerle söyledim. Aynı fikrin bir kere daha hulasa edilmesinde fayda gördüm:

Takip ettiğimiz ticaret anlaşması politikası mallarımızın satışını kolaylaştırmış ve bazı memleketlerde imkan verdiği karşılıklı mübadele inkişafı. Mallarımıza talep nispetlerini arttırmıştır. Biz prensip itibariyle, Türkiye ihracat mallarının yalnız kalite değil, fiyat itibariyle de dış piyasalarda temayüz etmesi lazım geleceği fikrindeyiz. Bunun içindir ki istihsalin ilk kademelerinden başlayarak müstehlike kadar olan safhalarında çalışma tarzlarımızı rasyonelleştirmek ve bu yoldan maliyet fiyatlarımızı asgariye indirerek, kalite haricinde en büyük rekabet ve muvaffakiyet unsuru olan ucuzluğu da temin etmek istiyoruz.

Bunu söylemek, bittabi mallarımızı yok pahasına harice dökmek ve müstahsilin yaşamağa ve mesaisine devam etmek için muhtaç olduğu kazancı sıfıra indirmek değildir.

Üzerinde en kıskanç olduğumuz ve rasyonalizasyon yoluyla arttırmak ve tahkim etmek istediğimiz kazanç budur.

İhracat tüccarımız bugünkü vaziyet dâhilinde, muhtelif memleketlerde mübadele vaziyetimizi nazara almalı ve fiyata vücut veren bütün unsurları göz önüne getirerek karşılıklı alım satım vaziyetinin icap ettireceği fiyatı temine çalışmayı ulusal bir ödev saymalıdır.

Herhangi bir vaziyetten istifade ederek alıcılarımıza fiyat empoze etmeye çalışmak ne kadar hata ise, bazı mübadele şartlarından mütehassıs daha müsait fiyata vücut verecek elemanları ihmal ederek, daha ucuza satmak da o kadar hatalıdır. Her vaziyete ve o vaziyete göre normal olan şartları daima göz önünde tutarak ona göre fiyat teminine çalışmak gerektir.

İçinizde tüccar olanlar var, müstahsil bulunanlar, endüstriyel olanlar vardır. Biz menfaatlerinizin ayrı ayrı olmadığı ve ulusal ekonomi bakımından bilakis müşterek bulunduğu kanaatindeyiz. Bir taraflı hiçbir mülahazanın esiri olmadığımızı, Hükümet namına katiyetle söyleyebilirim. Tüccar dediğim zaman ecnebi veya Türk diye bir tefrik de kabul etmiyorum. Bu memlekete yerleşmiş olan, bu memleketin ulusal ekonomi icaplarına uyan ve

bu memlekete sermayesiyle ve bilgisi ile hizmet eden ve memleket mahsullerini kıymetlendiren her ecnebi de aynı derecede önemli bir vazife yapmaktadır.

Diğer söylemek istediğim bir noktada şudur:

Bazıları nasılsa zannediyorlar ki, biz alivre satışları tenkit etmek istiyoruz. Bu tamamen yanlıştır. Bir an evvel umumileştirmek istediğimiz rasyonelleştirmek savaşının en büyük netice ve hedeflerinden birisi de bu nevi satışların inkişafı olacaktır. Biz alivre satışlarla değil ala baisse alivre satışı bir anane haline getirmiş tüccarla mücadeledeyiz ve mücadele edeceğiz. Bu zatlar, müstahsilin teşkilatsız olmasından, kredi ihtiyacından istifade etmekte ve diledikleri fiyata mal alabileceklerinden emin, birbirinden daha düşük fiyatlarla memleket ekonomisini yıkmaktadırlar. Meşru bir spekülasyon telakkisine imkan verebilecek ve a la baisse ve en baisse vaziyetlerini meşru gösterebilecek hiçbir sebep yoktur.

Memleketimizin evlatlarının ve hakiki tüccar sınıfının bu vaziyeti ne kadar elem ile karşılaşmakta olduklarını hepimiz biliyoruz. Bu kötü ananede devam etmek isteyecekler artık bu memlekette yaşamak imkanını bulamayacaklardır. Müstahsilin teşkilatlanması demek, ihracatçı tüccar sayısının azalması demek değildir. Bilakis memleketimizde milli şura sadık bir ihracatçı sınıfının artması hedeflerimizden ve en büyük ihtiyaçlarımızdan biridir. Sözlerimizi hulasa edeyim:

Hedefimizin ve toplanmamızın hedefi, rasyonel çalışma yollarını beraberce tetkik etmek ve böyle bir çalışmaya engel olan müşkülleri ve noksanları tespit etmektir. Düşüncelerimiz ve endişelerimiz asla bir cepheli değildir. Müstahsili de tüccarı da aynı alaka ve muhabbetle göz önünde tutacağız ve ayrı olan menfaatlerini en iyi temin eder şekil ve şeraiti arayacağız.

Harici satış fiyatlarında siyasamız ve muayyen vaziyetleri istismar etmek ne de muayyen ekonomik şartların fiyata vücut veren elemanları istihkar etmektir. Kaliteyi yükseltecek, maliyeti düşürecek ve bu suretle istihsal ve ihraç binnetice kazanç imkanlarını arttıracak olan en rasyonel çalışma tarzımızı bulmak başlıca ihtirasımızdır.

Çikolata sanayimiz mümessillerinin aranızda bulunduğunu memnuniyetle öğrendim. Kendilerine alakalarından dolayı teşekkür eder. ve fındıklı mamulâtı Türk ihracat spesiyalitesi haline getirmek için çalışmalarını tavsiye ederim. Şimdi sizi ruznameniz veçhile çalışmaya terk edeceğim. Bunun için reislik şerifini bende bırakarak, birisi tüccarlar arasındaki birisi de müstahsiller arasında iki as başkan seçmenizi rica ediyorum. Çalışma şevkinizi arttıracaklarını sanarak ilave edeceğim bir cihet daha vardır: Uzak maziden kalma bir duygu bu kabil toplantıları neticesiz bir laf harmanı zannettirir. Alacağınız kararların ehemmiyet ve dikkat ile nazara alacağınızdan ve tez elden tahakkuk ettirilmesine çalışılacağından emin olabilirsiniz.